

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Győri Ítéltábla dr. Hegedűs István ügyvéd által képviselt **felperes neve** (felperes címe) **felperesnek** az Országos Igazságszolgáltatási Tanács Hivatal Módszertani, Jogi és Képviselési Főosztály (ügyintéző: dr. Porongyi Györgyi ügyintéző) által képviselt **alperes neve alperes** ellen személyhez fűződő jog megsértése iránt indított perében Győr-Moson-Sopron Megyei Bíróság 2007. március 29. napján kelt P.20.702/2006/15. számú ítélete ellen az alperes által 17. sorszám alatt benyújtott fellebbezés folytán meghozta a következő

ÍTÉLETET:

Az ítéltábla a megyei bíróság ítéletét a megfellebbeezett részében helybenhagyja.

Köteles az alperes 15 nap alatt megfizetni a felperesnek 10.000.- /Tízezer/ Ft másodfokú perköltséget.

A feljegyzett fellebbezési eljárási illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

INDOKOLÁS:

A megyei bíróság ítéletében kötelezte az alperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg a felperesnek 50.000.- Ft kártérítést és 20.000.- Ft perköltséget azzal, hogy a feljegyzett kereseti illetéket az állam viseli.

Ítéletének indokolásában rögzítette, hogy a felperes módosított keresetében 50.000.- Ft nem vagyoni kár megfizetésére kérte az alperest kötelezését a Pp.2.§. /3/ bekezdésében foglalt kárfelelősség speciális tényállása alapján:

1. Hivatkozott a felperes arra, hogy a Városi Bíróság megsértette a felperes jogvita eldöntéséhez fűződő jogát, amikor 2004. szeptember 21. napjától 2006. január 26. napjáig nem döntött arról, hogy ideiglenes intézkedéssel biztosítsa azt, hogy a külön élő gyermekeivel az apa

kapcsolatot tartson. Ez idő alatt komolyan sérültek a gyermekek és az apa jogai.

2. Hivatkozott arra, hogy a Városi Bíróság a tisztességes eljáráshoz fűződő jogát megsértette, amikor 2005. január 13-án indokolatlan, későbbi intézkedéseihez igénybe nem vett, a felperes személyét, jó hírnevét sértő feltételt támasztott azon felperesi kérelem elbírálásához, hogy ideiglenes intézkedéssel biztosítsa azt, hogy különélő gyermekeivel a felperes kapcsolatot tartson.
3. Hivatkozott arra, hogy a Városi Bíróság a felek egyenlőségét megsértette akkor, amikor az apa ideiglenes elhelyezési és ideiglenes kapcsolattartási kérelméről csak az igazságügyi pszichológus és pszichiáter szakértő együttes véleménye után kívánt dönten az anya kérelmére a gyermekeket minden szakértői vélemény nélkül Flóráról való ismeret nélkül 2005. március 29-én az anyánál helyezte el.
4. Hivatkozott arra, hogy a Városi Bíróság megsértette a felperes tisztességes eljáráshoz fűződő jogát, a felek egyenlőségét, amikor bár tudta, hogy az ideiglenes kapcsolattartásról való döntésének hiánya és az anya önkényes elzáró magatartása miatt az apa több mint egy éve egyáltalán nem láthatta a gyermekeit, és a megelőző évben is csak háromszor tíz percre találkozhatott velük. Továbbá amiatt is, mert a szakértői kirendelő végzésében a szakértőhöz azt a kérdést intézte, hogy milyen a gyermekek szülőkhöz való érzelmi kötődése, mely szülőhöz kötődnek erősebben, befolyásolja-e a gyermekek életkora a különélés óta eltelt idő.

Az alperesi ellenkérelem a kereset elutasítására irányult, hivatkozott arra, hogy az alperes biztosította a felperesnek is a per tisztességes lefolytatásához való jogát, a Városi Bíróság a gyermek jogainak védelmét szem előtt tartva járt el és hozta meg döntését figyelemmel arra is, hogy a felperes az ideiglenes intézkedés iránti kérelmétől 2005. januárjában el is állt. Az ideiglenes intézkedés meghozatalát megelőzően a Városi Bíróság igazságügyi szakértői vélemény szerzett be, arra támaszkodva szabályozta a kapcsolattartást. Az apa újból előterjesztett ideiglenes intézkedés elrendelése iránti kérelmét a szükséges eljárás lefolytatása után bírálta el meggyőződése szerint.

A megyei bíróság álláspontja szerint, ha a tisztességes eljárás fogalmát a törvény nem definiálja, ha a törvény indokolásából az állapítható meg, hogy a korrekt fair eljárás követelménye a bírói pártatlanságot ugyanúgy feltételezi,

mint a formális jogegyenlőséget tényleges jogérvényesítő képességét alakító állami támogatást (lásd költségmentesség). A bíróság részrehajlásmentes elbírálása kizárja annak lehetőségét, hogy a pert vezető bíró az anyagi jogi szabályok tartalmáról nyújtson az egyik félnek jogértelmező tájékoztatást. A tisztességes eljárás körében sorolja fel az indokolás a felek nyilatkozataihoz való kötöttség szem előtt tartását, különösen a felek együttes akaratát tartalmazó jognyilatkozat kötelező figyelembevételét, illetőleg azt az ügyféli akaratot, mely szerint további bizonyítási indítványt kívánnak-e tenni, vagy attól tartózkodnak.

A bíróság feladata ezzel összefüggésben a jóhiszemű joggyakorlás biztosítása (Pp.8.§.). A bizonyítékok bíróság elé tárása a Pp.3.§. /3/ bekezdése értelmében - a törvény eltérő rendelkezése hiányában - a felek feladata.

Változatlanul fennáll a bíróság bizonyítási kötelezettsége a személyi állapottal kapcsolatos jogvitában (Pp.286.§. /1/ bekezdés). A bíróság házassági perben a tárgyalás elhalasztása esetén a szükséghez képest hivatalból is határoz ideiglenesen a kiskorú gyermek elhelyezése, tartása, a szülő és a gyermek közti kapcsolattartás kérdésében.

Az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában 1950. november 4-én kelt Európai Egyezményt, Emberi Jogok Európai Egyezményét Magyarországon az 1993. évi XXXI. törvény hirdette ki, a magyar jogrendszer részévé vált. Az egyezményben és gyakorlatában megfogalmazott elveket a bíróság mérlegelése körében megfogalmazott döntésénél figyelembe veszi. Az egyezmény 6. cikke rendelkezik a tisztességes eljáráshoz való jogról, előírja a független és pártatlan bíróság előtti tisztességes, nyilvános és ésszerű időn belüli eljáráshoz való jogot. Az ésszerű időn belüli igazságszolgáltatás a hatékony jogvédelem egyik előfeltétele, szorosan összefügg a jogbiztonság igényével. Az ésszerű idő abszolút számban nem meghatározható, az ésszerűség mindig az eset körülményeitől függő.

A Pp.2.§. /3/ bekezdésében foglalt jogintézmény anyagi jogi intézmény, függetlenül attól, hogy a méltányos elégtételt biztosító kártérítés szabályait a törvényalkotó az eljárási törvényben helyezte el.

A „peres tisztességes lefolytatásához” rendelt eljárási szabályok magának a lefolytatás szónak az értelme folytán a döntéshozatalig terjednek, a bizonyítékok mérlegelése pedig már a döntés meghozatalához kapcsolódik.

Elsőként a megyei bíróság abban a kérdésben foglalt állást, hogy e szabály értelmezhető-e akként, hogy a jogintézmény az eljárás lezárulása után vehető igénybe.

E körben rögzítette a megyei bíróság, hogy a Pp.286.§. /1/ bekezdésében, 287.§-ában foglalt hivatalbóli bizonyítás és döntési kötelezettség a Pp.156.§. /3/ bekezdésében előírt soron kívüli döntési kötelezettség szabálya, illetőleg "A" - felperes bontóperében a Városi Bíróság kijelölése alapján a megyei bíróság a felperes álláspontjával egyezően foglalt állást, s a kereset ténybeli és jogi alapját érdemben vizsgálta.

A Pp.2.§. /3/ bekezdésében írt kárfelelősség a bíróság megítélése szerint akkor állapítható meg, ha a 2.§. /1/ bekezdésében írt alapelvek amiatt szenvedtek sérelmet, hogy a bíróság akár mulasztással közvetlenül, akár valamely számára kötelező szabály megsértésével közvetve hátráltatta az ügy ésszerű időn belül történő befejezését, illetőleg megsértette a tisztességes eljárást biztosító eljárási alapelveken nyugvó szabályokat. A Pp.2.§. /3/ bekezdés utolsó mondata szerint a kártérítés megállapítását nem zárja ki, ha a bíróság nevében eljáró személynek az okozott jogsérelem közvetlenül nem volt felróható.

A Pp.2.§. /3/ bekezdés szerinti felelősségi alakzat az objektívhez közelítő, de a felróhatóság elemeit is tartalmazó felelősségi szabályt állít fel.

A feleknek a pereknek a tisztességes lefolytatásához és ésszerű időn belül történő befejezéséhez való joga a bíróság megítélése szerint alkotmányos alapjog, de ez a jog - ha csorbul is - nem érinti a személyiség értékmínőségét, nem akadályozza a személyiség megvalósítását. A „méltányos elégtétel” nem vagyoni kárt takar a megyei bíróság megítélése szerint.

Mindezek előrebocsátása után a megyei bíróság a kereset ténybeli alapjaként 1-4. pont alatt megjelölt kifogásokat a következők szerint értékelte:

Ad 1./

A tényállás első részében leírtak alapján a megyei bíróság megállapította, hogy a Városi Bíróság előtt 2004. február 18-án indult bontóper jelentős köteléki feszültséggel volt terhelt, amely az eljárás folyamán egyre fokozódott. "A" titokban szervezte meg az elköltözését, a két kiskorú gyermekkel a jelen per felperese előtt ismeretlen helyre távozott. Tartózkodási helye a felperes előtt 2004. novemberéig nem volt ismert. A "C" utónevű gyermek autista, komplex ellátást igényel.

"A" a 2003. decemberi súlyos testi sértés miatt feljelentette jelen per felperesét, vele szemben a bíróság jogerősen pénzbírságot szabott ki. "B" kifogásolta a kötelező védőnői ellátás biztosítottságának hiányát, Flóra kötelező védőoltásának elmaradását, "C" betegségéből eredő gyógykezelésének megválasztását. A Gyermekjóléti Szolgálatának vezetője ... Önkormányzata Jegyzőjénél kezdeményezte "C" és "D" védelembevételét. A jegyző a határozatával a gyermekek védelembevételére indult eljárást megszüntette, mert veszélyeztetettségük nem állt fenn. A ... Megyei Közigazgatási Hivatal az elsőfokú határozatot helybenhagyta. A felperes kérte közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálatát, a Megyei Bíróság ítélete a keresetét elutasította. A felperes személyiségi jogai védelme érdekében pert indított a válófélben lévő felesége ellen a Megyei Bíróság előtt. Ezen eljárások tovább terhelték a válófélben lévő házastársak viszonyát, a kommunikációs teret a bizalom helyett az egymás irányába erősödő gyanakvás töltötte be.

A felesége titokban történő elköltöztetése, a tartózkodási helyük titokban tartása mellett 2004. évben még áttételeken keresztül a felek valamilyen szinten együttműködtek, "E" láthatások során történő közreműködését elfogadták. A békéltető tárgyaláson, majd a 2004. szeptember 21-i tárgyaláson - a feltárt nehézségek, az autista betegség miatti körülmények miatt eljárás szükségessége, stb. ellenére - a felek között még volt remény a jogvita rendezésére, a felperes képviselője a „felperesi képviselő által előhozottakkal egyetértett”, a „közös megegyezésre a szándékunk megvolt és megvan” tartalommal nyilatkozott (7.jkv. 2. oldal 2. bekezdés). Ekkor még mind a két fél elfogadta "E" láthatással kapcsolatos segítségét. A tárgyalási nyilatkozatokat követően 2004. október 1-én a láthatásmegvalósult.

A 2004. november 4-i tárgyaláson a felperes nyilatkozott arról, hogy a 2004. október 1-i láthatás után már nem kéri "E"-t (12.jkv. 4. oldal), nevezett személy ezt követő tanúvallomását követő észrevételeiből megállapítható az is, hogy nevezett személlyel szemben fenntartásai keletkeztek. Láthatóvá vált tehát, hogy az addig három alkalommal létrejött kapcsolattartás ekként nem folytatódhat. "A" is észlelte a helyzet megváltozását, s kérte, hogy a bíróság, ha lehetőség van rá határozza meg a kapcsolattartást november hónapra, az apa pedig nem tartotta indokoltnak, hogy ne, hanem másutt és kontroll alatt találkozzon a gyermekeivel.

A tárgyalást követően 2004. november 10-én előterjesztett viszontkeresetében kérte, „haladéktalanul” elrendelni, hogy megfelelő időt tölthessen a gyermekeivel otthonukban.

Tény az, hogy a 2005. január 13-i tárgyaláson a jogi képviselővel rendelkező és jogász végzettségű felperes a per akkori állása szerint nem kérte az ideiglenes intézkedéssel nála történő elhelyezést, illetve kapcsolattartás ideiglenes intézkedéssel való szabályozását (24.jkv.), de a következő, 2005. február 15-i tárgyaláson az ideiglenes elhelyezési igényét ismét előterjesztette, s hivatkozott arra, hogy megengedhetetlen, hogy a gyermekeket több mint egy éve az anya elzárja. Az anya nyilatkozatából (2004. december 2-án levelet írtam a kapcsolattartásról, az időpont egyeztetésről, de nem volt válasz, apai együttműködést hiányolta) is egyértelművé vált a peranyag alapján, hogy az adott körülmények között addig megvalósult kapcsolattartás teljesen megszakadt a házasság felek együttműködése hiányában.

A gyermekelhelyezés, kapcsolattartás tartós jogviszonyának ezen stádiumát, ezen perszakaszt értékelte a megyei bíróság olyannak, amikor a városi bíróságnak az ideiglenes intézkedés tárgyában döntenie kellett volna.

Az ideiglenes gyermekelhelyező végzés 2005. március 29-én megszületett (29.sz.), az abban foglalt indokok (2003. decemberi titokban való elköltözés, a tartózkodási hely 2004. novemberében történt megismerése, a 2003. június 14., szeptember 17. és október 1-i találkozás) azonban nemcsak az ideiglenes gyermekelhelyezést, hanem a kapcsolattartás szabályozását is indokolták volna.

Ha és amennyiben a döntéshez szükséges adatok e körben nem lettek volna elegendőek - mert szükséges lett volna a bíróság megítélése szerint szakértői nyilatkozat - ez esetben is a kapcsolattartás ideiglenes szabályozása tárgyában az intézkedést megtagadó végzést meg kellett volna hozni, a döntést megindokolni, s a fellebbezési jogosultságot a szülők számára biztosítani.

A fokozatos kapcsolatépítésre az adott bontóperben elengedhetetlenül szükség volt, nehéz kapcsolattartási ügyekben gyermekvédelmi gyakorlattal, mediátori képzettséggel rendelkező szakemberek semleges találkozási helyen szakszerű felügyelet biztosítása mellett tudnak segítséget nyújtani.

A Városi Bíróság is érzékelte ezt a helyzetet, a 2005. április 7-i tárgyaláson „megkísérelte a felek közt a kapcsolattartás kérdésében az ideiglenes kompromisszumos megoldás” létrehozását (31.jkv. 8 oldal).

Ennek eredménytelensége ismételten indokoltá tette volna a megyei bíróság álláspontja szerint a kapcsolattartás kérdésében való ideiglenes intézkedés

meghozatalát, a vitatott elvitel jogára, a semleges hely által nyújtott előnyökre is figyelemmel való döntést.

A szülői szerep megerősítését a szülők közti kommunikáció javítását célzó bírói pervezetés eredményre nem vezetett, az ideiglenes - szabályozó, vagy megtagadó - végzés meghozatala elmaradt.

A 2005. május 24-i tárgyaláson történt elfogultsági kifogás bejelentése sem gátja a Pp.156.§. /3/ bekezdése, 287.§. c./ pontjában foglalt ideiglenes intézkedés meghozatalának.

A 2005. szeptember 29-i tárgyaláson (47.jkv.) ismertté vált, hogy a szülők együttműködése a 2005. szeptember 13-i láthatás megszervezésében nem volt eredményes. A gyermekek és az apa igényeit a 2005. szeptember 14-i rövid találkozás - a ... történt védőoltás során - nem elégítette ki a gyermekjóléti szolgálat vezetőjének 50. sz. alatt csatolt feljegyzése és a bíróság megítélése szerint sem.

A fentiek alapján a megyei bíróság végkövetkeztetése az volt, hogy a szakértői vélemény beszerzését követő ideiglenes intézkedés meghozatala (2006. január 21-én kelt 61.sz. alatti végzés) nem az ésszerű időn belül történt.

Ezen ténybeli és jogi alapon látta a megyei bíróság az alperes kártérítési felelősségét megállapíthatónak.

Az 2-3-4. pontban írt kereseti tényállításokkal kapcsolatosan pedig a megyei bíróság álláspontja az volt, hogy e körben az eljárás tisztességét a felperes az ott megjelölt ténybeli alapokon és jogi indokokkal nem vitathatja.

Az ítélet ellen az alperes fellebbezett, annak megváltoztatása, a kereset teljes körű elutasítása iránt.

Fellebbezésének indokolásában előadta, hogy a Megyei Bíróság megítélése szerint azért áll fenn kártérítési felelőssége, mivel a 2006. január 21-én kelt 61. sorszám alatti ideiglenes intézkedésről szóló végzés meghozatala nem az ésszerű időn belül történt. Ezzel szemben a felperes a keresetlevelében a jogvita elbírálásának elmaradását, illetve a per tisztességes lefolytatásának megsértését „rótta fel” az Városi Bíróságnak.

A Pp.2.§. /1/ bekezdése a perek ésszerű időn belül történő befejezéséhez való jogról tartalmaz rendelkezést. A bíróságoknak az ésszerű időn belül

történő befejezéshez való jog érvényesítése miatti kártérítési felelőssége azonban csak befejezett ügy esetében vizsgálható, vagyis akkor, amikor a polgári jogok, illetve kötelezettségek tárgyában a bírósági határozat már megszületett.

A döntésnek jogerősnek is kell lennie, hiszen a peres eljárás egészének elhúzódása szolgálhat csak alapul a Pp.2.§. /3/ bekezdése szerinti jogkövetkezmény alkalmazásához.

Amennyiben a megyei bíróság álláspontja lenne mégis a helyes, úgy figyelembe kellett volna azt is venni, hogy a felperes nem hivatkozhat ésszerű időn belül történő ideiglenes intézkedés meghozatalának késedelmére, mert magatartásával ő is hozzájárult a végzés meghozatalának elhúzódásához. 2005. január 13-án a felperes visszavonta a kapcsolattartás ideiglenes intézkedéssel való szabályozására vonatkozó kérelmét, ennek előzménye az volt, hogy a felperes ellenezte az igazságügyi pszichológus szakértő bevezetését, tiltakozott a vizsgálat ellen. Nem a jóhiszemű pervitelnek megfelelően állította a felperes, hogy a „bíróság kényszerítette rá” az ideiglenes intézkedés iránti kérelmének visszavonására. 2005. február 15-én nem a kapcsolattartásra vonatkozóan kérte ideiglenes intézkedés meghozatalát a felperes, hanem a gyermekek elhelyezésére vonatkozóan. Ez irányú végzését a városi bíróság 2005. március 29-én meg is hozta. Ha lett volna kapcsolattartásra előterjesztett kérelem, a bíró nyilvánvalóan azzal is foglalkozott volna. Ha lett volna kapcsolattartás iránti kérelem és a szükséges adatok a bíróságnak rendelkezésre álltak volna, a bíróság nyilvánvalóan a döntését meghozta volna. A városi bíróság igazságügyi szakértő bevonása nélkül a kapcsolattartásról határozni nem tudott.

A felperes csak 2005. szeptember 29-én terjesztette elő a kapcsolattartás szabályozása iránti igényét, ezt követően a városi bíróság az ideiglenes intézkedés meghozatalához szükséges eljárást megindította, szakértőt rendelt, meghallgatta a feleket, lehetővé tette, hogy a kérelemre írásban nyilatkozzanak, stb.

Tévesen állapította meg azt is az elsőfokú bíróság, hogy a Pp.286.§. /1/ bekezdése és 287.§-a alapján a városi bíróságnak döntési kötelezettsége keletkezett volna a kapcsolattartásról. A Pp.287.§-a azt mondja ki, hogy a bíróság „szükséghez képest” hivatalból is határoz ideiglenesen a szülő és gyermek közti kapcsolattartás kérdésében. A Városi Bíróság a felperes által elkövetett súlyos testi sértés, az autizmus kutatócsoport véleménye (ami szerint a kapcsolattartás ügyében indokolt kikérni felnőtt pszichiáter szakértő véleményét, különös tekintettel az apa feltételezett agresszív viselkedésével és annak oki hátterével kapcsolatban) alapján indokoltnak tartotta szakértő

kirendelését. Egyértelműen jelezte, hogy e nélkül nem tud a kapcsolattartás kérdésében dönteni. Éppen felperes volt az, aki az igazságügyi szakvélemény beszerzése ellen tiltakozott.

A városi bíróság figyelemmel volt arra is, hogy a felek közt volt folyamatos egyeztetés, illetve 2004. június 14-én, szeptember 17-én, október 1-én, 2005. szeptember 14-én, november 22-én is volt kapcsolattartás. Jelen per felperese mindvégig ahhoz ragaszkodott, hogy a gyermekekkelban találkozhasson és ne a családsegítőben, ahol már valamilyen kapcsolattartás egyébként működött.

A városi bíróság, a szakvélemény és a felek megnyilatkoztatását követően is olyan végzést hozott, hogy a kapcsolattartásra csakon a Regionális Családsegítőben van lehetőség. A városi bíróságnak a kapcsolattartásról hozott ideiglenes intézkedése után jelen per felperese nem vette igénybe a kapcsolattartás lehetőségét „közfeladatai ellátása miatt”.

Az alperes álláspontja szerint a városi bíróság az összes adat mérlegelésével a jogszabályoknak megfelelően járt el, nem volt olyan „szükséghez képesti” helyzet, amely miatt az ügyben kérelem és szakértői vélemény beszerzése nélkül döntenie kellett volna. Felperesi kérelem után a bíróság a jogszabályoknak megfelelően járt el, jogszerűen rendelte el a szakértői vélemény beszerzését és mérlegelés alapján hozta meg végzését.

A felperes fellebbezési ellenkérelme az ítélet helybenhagyására irányult.

Az „ésszerű idő” körében a fellebbezésben felhozott azon érvelésre, hogy az alapper még folyamatban van kiemelte, hogy jelen perben a felperes nem azért indított pert, mert a peres ügy még nem zárult le, hanem azért, mert az Városi Bíróság 2004. szeptemberétől 2006. január 26-ig - bár törvényi kötelezettsége fennállt - nem döntött ideiglenes intézkedéssel a felperesnek a gyermekeivel történő kapcsolattartásról, amihez neki és gyermekeinek joga lett volna, különös tekintettel arra, hogy az alapügyben az igazságügyi pszichológus szakvélemény is megállapította: az apával való kapcsolattartás hiánya negatív hatást jelentett a gyermekek életében.

Rögzítette, hogy a méltányos elégtétel nem vagyoni kár megtérítését jelenti, ami öt év alatt elévül. Előfordulhat, hogy a per nem zárul le azon idő alatt, míg az ideiglenes jogvita el nem döntése, így a tisztességes eljárás sérelme törvényes határidőn belül perelhető. Az elévült követelést pedig joggal utasítja el a jogalkalmazó. Az alperes nem helytálló álláspontja alapján így külön érdeke fűződne az ideiglenes jogvitát el nem döntő, nem tisztességes eljárást

követő bíróságnak a per még ésszerűtlenebb határidőn túli befejezéséhez, mert így az elévülés miatt az egyes perelhető jogalapoktól mentesül.

A 2005. január 13-i tárgyaláson a felperes nem a pszichológus, hanem az elmeorvos szakértő bevonása ellen tiltakozott hangsúlyozva, hogy egy perben külön indoka kell annak, ha egy bíró elmeorvossal kívánja a felet megvizsgáltatni.

Az ellenérdekű fél - az alapügy felperese - szintén elmeorvos, aki azt kívánta bizonyítani férjéről minden alap nélkül, hogy magáról és gyermekeiről gondoskodni nem képes. Ezen és édesanyjáról a házassági alapüggyel összefüggő feljelentésben foglaltak miatt a Pécsi Ítéltábla jogerős ítéletében 300.000.- Ft kártérítésre és perköltség megfizetésre kötelezte.

Helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy legkésőbb a 2005. február 15-i tárgyaláson, illetve a per ezen szakaszában kellett volna a városi bíróságnak az ideiglenes intézkedés tárgyában döntenie. A városi bíróság rendelkezésére állt már ekkor két akadémikus pszichiáter professzortól származó igazságügyi szakvélemény, a bíróság ekkor már egy éve érzékelte, hogy nincs kapcsolat a gyermekek és édesapjuk között, a felek közti köteléki feszültség jelentős és az anya elzárja a gyermekeket édesapjuktól. Az alperes ezen hivatkozása ellentétes az alperes jogerős végzésével, mely szerint a felperes a gyermekek érdekét súlyosan sértette, hogy két éven keresztül apjuktól elzárta őket. Az alapperben a felperes ezt azért tehette meg, mert a bíróság bár tapasztalta, hogy a szükséghez képest hivatalbóli döntési kötelezettsége fennáll, mégsem döntött, annak ellenére, hogy a jelen per felperese 2004. szeptember 21-től 2006. január 12-ig tárgyalásokon, előkészítő iratokban a bírósághoz benyújtott, az alapperi felpereshez írt levelekben folyamatosan jelezte, hogy gyermekeivel nem tud kapcsolatot tartani, és kérte a tarthatatlan helyzet rendezését.

A fellebbviteli tárgyaláson előadta álláspontját: a bontóperben eljáró bíróság a kapcsolattartás kérdésében való döntéshozatal során mind a jogvita eldöntéséhez való jogát, mind a tisztességes eljárás lefolytatásához való jogát, mind pedig az ésszerű határidőn belüli elbíráláshoz való jogát megsértette a felperesnek, az pedig köztudomású, hogy a gyermeknevelésből kiesett ilyen hosszú tartamú időt a későbbiek során nem lehet pótolni, álláspontja szerint jelen ügyben az állampolgári alapjogokat kell figyelembe venni, abba pedig beletartozik a fél döntéshez való joga is.

Az ítéltábla a megyei bíróság ítéletét a Pp.253.§. /3/ bekezdése értelmében a fellebbezési kérelem és ellenkérelem korlátai között felülbírálvá megállapította, hogy a fellebbezés nem alapos.

Az ítéltábla álláspontja szerint a megyei bíróság a perben a bizonyítási eljárást a szükséges és egyben elégséges körben lefolytatta, a beszerzett bizonyítékokat a Pp.206.§-ának megfelelően helyesen, okszerűen, összességükben értékelve helyes tényállást állapított meg, az abból levont érdemi döntését - az alábbiak szerinti részben eltérő indokolással - az ítéltábla is osztja.

A Pp.2.§. /1/ bekezdése szerint a bíróságnak az a feladata, hogy - összhangban az 1.§-ban foglaltakkal - a feleknek a jogviták elbírálásához a perek tisztességes lefolytatásához és ésszerű időn belül történő befejezéséhez való jogát érvényesítse.

Osztja az ítéltábla azt a fellebbezési érvelést, hogy amennyiben a fél kárigényét a per ésszerű időn belül történő befejezésének hiányára alapítja, úgy ezt kizárólag az ügy jogerős befejezése után teheti meg kizárólagosan. Következik egyrészt az idézett jogszabályhely „befejezéséhez” szóhasználatából, valamint a 2.§. /3/ bekezdésében foglalt azon tételből, miszerint a kárigény feltétele, hogy a sérelem a jogorvoslati eljárásban nem orvosolható.

Az időszerűség megsértése okán jogorvoslati lehetőséget a Pp.114/A-114/B.§-a biztosítja, melynek célja a perek ésszerű időn belül való befejezésének biztosítása.

Ugyanakkor fontos kiemelni, hogy a Pp.114/B.§. /4/ bekezdése a kifogást elbíráló bíróságnak utasítási jogot az eljáró bíróság felé meghatározott konkrét eljárási cselekmény lefolytatása vonatkozásában csak a Pp.114/A.§. /2/ bekezdésének a./ pontjában foglalt kivételes esetben ad - és itt hangsúlyozza az ítéltábla a konkrét eljárási cselekmény meghatározás fontosságát -, mivel minden más esetben az utasítás már a bírósági függetlenség megsértését jelentené.

Mindazonáltal a Pp.2.§. /1/ bekezdésében foglalt jogok nem feltétlenül önállóan, hanem jellemzően egymás mellett, egymást feltételezve, időnként egymást is átfedve - jellemzően a perek tisztességes lefolytatásához való jog primátusa mellett - érvényesülnek.

A „tisztességes eljárás (fair trial)” terjedelmét az Alkotmány 57.§. /1/ bekezdése vonatkozásában is értelmezve az Alkotmánybíróság 6/1998. (III.11.) Ab. határozatában is hasonlóan határozta meg: „a tisztességes eljárás (fair trial)” követelménye nem egyszerűen egy, a bíróságnak és az eljárásnak itt megkövetelt - mármint az Alkotmány 57.§. /1/ bekezdése:

mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt vádat, vagy valamely perbeni jogait és kötelességeit a törvény által felállított független és pártatlan bíróság igazságos és nyilvános tárgyaláson bírálja el - tulajdonságai közül - ti. mint „igazságos tárgyalás” -, hanem az 57.§. /1/ bekezdésében foglalt követelményeken túl az 57.§. többi garanciájának teljesedését is átfogja”. Az Alkotmány 57.§. /5/ bekezdése a jogorvoslathoz való jogról rendelkezik.

A bírósághoz fordulás - a jogviták elbírálásához való jog - joga pedig nem merül ki a keresetlevél - az adott esetben az ideiglenes intézkedés iránti kérelem - benyújtásában, hanem arra irányul, hogy a felperes „hiánytalan és teljes eljárási pozíciót” foglaljon el, azaz az érdemi elbíráláshoz való jogot is magában foglalja /59/1993. (IX.29.) AB határozat/.

Az ítélet 1. pontja alatt megjelölt kereseti tényállásával kapcsolatosan a keresetlevélben a felperes a Városi Bíróság azon eljárását kifogásolta, hogy a felperes egy éven keresztül nem ismerte gyermekei tartózkodása helyét, két éven és két hónapon keresztül nem tudott velük kapcsolatot tartani, az okból, hogy a városi bíróság nem döntött ideiglenes intézkedéssel a gyermekekkel való kapcsolattartásról, és ezzel a felperes tisztességes eljáráshoz fűződő jogát és a döntéshez való jogát sértette.

Ezt a felperes megerősíti a 6. sorszámú tárgyalási jegyzőkönyvben is, miszerint „a Pp.2.§. /3/ bekezdésére alapított kártérítési keresetem jogalapját a keresetlevél első oldalának első bekezdésére foglaltakra alapítom: az alperes megsértette a felperes jogvita eldöntéséhez és tisztességes eljáráshoz fűződő jogát (...) a döntés elmulasztásával.”

Tény, hogy a 8. sorszámú beadványában ezen tényállással kapcsolatban már csak a jogvita eldöntéséhez fűződő jog nevesítődik, ám az ítéletablának a fentiekben is kifejtett álláspontja az, hogy ez a hivatkozás egyben a tisztességes eljárás megsértésére vonatkozó hivatkozásként is értelmezendő, és semmiképpen nem szűkíthető le a - legalább is időbeli érvényesíthetőségében - speciálisan alkalmazandó, az eljárás ésszerű határidőn belül történő befejezéséhez fűződő, a megyei bíróság által megállapított jogsértésre.

Mint ahogy az ítéletábla korábban utalt rá, a megyei bíróság által érdemében helyesen megállapított tényállás szerint a felek közti viszony elmérgesedett volt, a felperes - néhány kivételtől eltekintve - gyakorlatilag a gyermekeivel való kapcsolattartástól el volt zárva. Kétségtelen tény, hogy a felperes a kapcsolattartásra irányuló kérelmét a 2005. január 13-i tárgyaláson visszavonta, azonban a 2005. február 15-i tárgyaláson a következőképp

nyilatkozott: „...az alperes az előző tárgyaláson kényszerűen visszavonta a gyermekek ideiglenes intézkedéssel való nála történő elhelyezését, a felperes indítványa időhúzásra törekszik és alaptalan indítványokat tesz (...). A gyermekek alperesnél való ideiglenes elhelyezése iránti kérelmet ismételten előterjesztjük, mert megengedhetetlen az, hogy több mint egy éve elzárja a felperes az apától a gyermekeket, ez fejlődésüket is károsan érintheti”.

Ez a nyilatkozat bár „formálisan” nem tartalmaz konkrétan meghatározott kérelmet a vonatkozásban, hogy a bíróság szabályozza a gyermekek és az apa közti kapcsolattartást, azonban tartalmában erről van szó, erre utal az „ismételten előterjeszti” kifejezés használata és a kapcsolat hiányának kifogásolása.

Ily módon az ítélet tábla álláspontja szerint - osztva a megyei bírósági álláspontot - a 2004. szeptember 21-től 2006. január 26-ig - az ideiglenes intézkedés elrendelésének időpontjáig - terjedő időszakban csupán igen rövid ideig - 2005. január 13-2005. február 15. - nem volt az alperesnek élő kérelme a kapcsolattartás szabályozását illetően.

Mindazonáltal osztja az ítélet tábla a megyei bíróság azon álláspontját is, hogy az adott körülmények között és a pertípusra is tekintettel a városi bíróságot e körben hivatalbóli döntési kötelezettség is terhelte.

Az ítélet tábla álláspontja szerint tehát - szintén egyezően a megyei bírósági állásponttal - a sérelem „az ilyen hosszú időn át történő nem döntésben” testesül meg, a döntés hiánya sérti a bírósággal szemben elvárható, a processzuális igazság fenntartásához való jogot a felekkel szembeni arányosság biztosításának követelményét, egyúttal a felperes jogorvoslathoz való jogát. Ugyanis a felperes és a gyermekek kapcsolatának hiánya, ugyanakkor az alapperi alperesi folyamatos kapcsolat az igényérvényesítési lehetőségnek a gyermekeknek az adott szülőhöz való ragaszkodása, illetve a másiktól való eltávolodása okáni érvényesítését deformálja, és egyben kizárja az adott szülő - felperes - számára sérelmes helyzet megszüntetésének jogorvoslat útján történő érvényesítését (Alkotmány 57.§. /5/ bekezdés).

A fellebbezési érvelésre tekintettel kiemeli az ítélet tábla, hogy az eljárás tisztességes voltát a megyei bíróság kizárólag a kereseti 2-3-4. pontban foglalt tényállások vonatkozásában állapította meg, melyből következően a felperesi fellebbezés hiánya az 1. pont vonatkozásában (Pp.253.§. /3/ bekezdés) az eljárás tisztességének vizsgálatát nem zárta ki.

A felperes igényérvényesítési lehetőségét a Pp.2.§. /3/ bekezdésében foglalt feltétel sem zárja ki, ugyanis egyrészt akár a negatív döntés hiánya, azaz a

nem döntés ab ovo kizárja - mint ahogy ezt az ítéletábla a fentiekben kifejtette - a helyzettel szembeni jogorvoslatot, illetőleg az ilyen terjedelmű késedelmet követő döntés vonatkozásában tett jogorvoslat sem tudná orvosolni a sérelmet, hiszen a helyzet visszamenőlegesen semmilyen módon nem reparálható.

Mindezekre figyelemmel az ítéletábla a megyei bíróság érdemben helyes ítéletét a Pp.253.§. /2/ bekezdése értelmében helybenhagyta.

Az eredménytelenül fellebbező alperes a Pp.78.§. /1/ bekezdése alapján köteles a fellebbezési eljárásban pernyertes felperes jogi képviseleti díjból álló perköltsége megfizetésére azzal, hogy a feljegyzett fellebbezési illetéket az alperes személyes illetékmentessége folytán az állam viseli (Pp.78.§. /1/ bekezdés, 6/1986. (VI.26.) IM számú rendelet 14.§.).

Győr, 2008.évi február hó 21.napján

Dr. Ábrahám Éva sk.
a tanács elnöke

Dr. Lezsák József sk
előadó bíró

Dr. Vass Mária sk.
bíró